

รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน
ชุมชนบางบัวรวมใจพัฒนา

The Development of Entrepreneurial Characteristics Model for
Child and Youths in the Family: Bang-Bua Ruamjai Pattana Community

วรวิทย์ ประสิทธิ์ผล¹, ชัชสรณ์ รอดยิม², อาภาภรณ์ หาโสระ³
ขวัญมิ่ง คำประเสริฐ⁴, ภูษนิศา มั่งคั่ง⁵, และ บุญศรี สุวรรณดี⁶
Waravit Prasitphol¹, Chatsarun Rodyim², Apaporn Hasoh³

Kwanming Khumprasert⁴, Phusanira Mungkhung⁵ and Boonsri Suwande⁶

คณะวิทยาการจัดการ มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

Faculty of Management Sciences, Phranakhon Rajabhat University

E-mail: waravit@pnru.ac.th

Received March 29, 2023; Revised April 29, 2023; Accepted May 15, 2023

Abstract

The research objectives were 1) to study children and youths on the entrepreneurship characteristics with parents, 2) to study children and youths in learning the entrepreneurship characteristics in a family, 3) to propose the entrepreneurship characteristics development model for children and youths in a family, and 4) to evaluate the entrepreneurship characteristics development model for children and youths in the family. This was qualitative research. The collected data was in semi-constructed interviewing form and was applied to the triangulation data for credibility and validity. The key informants were community leaders, children and youths, parents, and participating volunteers. The results were as follows: 1. In term of children and youths on entrepreneurship characteristics with parents, it was found that children and youths in a family with online and offline marketing would help their parents' businesses without compelling but with a strong motivation for extra money. 2. For the topic of learning the entrepreneurship characteristics in the families, it was found that 15-18 years old tended to have the entrepreneurship qualities more than other groups of age with the significant characteristics of learning and utilizing the technology, being risk takers, having precise goal setting, and self-motivation. 3. The entrepreneurship characteristics

development model was proposed in a 3- short steps course which consists of: 1) need analysis to assess the accessible language, utilizing the technology and a driven motivation for being entrepreneur, 2) instructions for both theoretical and practical lessons, and 3) follow-up step for evaluation. For the findings of question No. 4, evaluation of entrepreneurship characteristics development model, it showed that 15-18 years old had an entrepreneurial concept in understanding and implementing on the Facebook Official and Line Official applications. This particular group tended to use these platforms for online business in a shortly time. However, marketing skills and capital supports would also be realized and trained more.

Keywords: The Development Model; Entrepreneurial Characteristics; Child; Youths

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง 2) ศึกษาลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชนในครอบครัว 3) นำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว และ 4) ประเมินผลรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว เป็นการศึกษาเชิงคุณภาพ ใช้แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง ตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูลหาความน่าเชื่อถือ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ คือ ผู้นำชุมชน เด็กและเยาวชน ผู้ปกครอง และอาสาสมัครร่วมกิจกรรม ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง พบว่าทำการตลาดทั้งแบบออนไลน์และออฟไลน์ ช่วยกันโดยไม่บังคับ ส่งเสริมเป็นผู้ประกอบการอย่างไม่เป็นทางการ แรงจูงใจเพื่อหารายได้เสริม 2. ลักษณะการเรียนรู้ พบว่า มีแนวโน้มการเป็นผู้ประกอบการในกลุ่มอายุ 15-18 ปี สามารถเรียนรู้และใช้เทคโนโลยี ยอมรับความเสี่ยง มีเป้าหมายที่ชัดเจน และแรงจูงใจจากตนเอง 3. รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัวใช้ฝึกอบรมระยะสั้น มี 3 ขั้นตอนคือ (1) การค้นหาความต้องการ เพื่อหาความพร้อมด้านภาษา ความพร้อมในการใช้เทคโนโลยี และความมุ่งมั่นในการเป็นผู้ประกอบการ (2) การอบรมภาคทฤษฎีและการฝึกปฏิบัติ และ (3) การติดตามผลการฝึกปฏิบัติ 4. การประเมินผลรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการ พบว่า อายุ 15-18 ปี เข้าใจหลักการของการเป็นผู้ประกอบการ สามารถฝึกปฏิบัติใช้แอปพลิเคชันเฟซบุ๊กและไลน์ เพื่อเปิดร้านค้าออนไลน์ได้ สนใจนำไปต่อยอดจริง ต้องเพิ่มความรู้ด้านการตลาดและช่องทางการหาเงินทุน

คำสำคัญ: รูปแบบการพัฒนา; คุณลักษณะผู้ประกอบการ; เด็ก; เยาวชน

บทนำ

จากแนวทางในการบริหารราชการแผ่นดินมีวัตถุประสงค์เพื่อมุ่งเน้นในการพัฒนาไปในทิศทางใด ได้มีการกำหนดไว้ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560-2565) (Office of the National Economic and Social Development Council, 2016) ในส่วนที่ 4 ยุทธศาสตร์ที่ 1 การเสริมสร้างและพัฒนาศักยภาพทุนมนุษย์ได้แสดงให้เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นในสังคม ได้แสดงให้เห็นถึงภารกิจที่รัฐบาลต้องการมุ่งเน้นเกี่ยวกับการพัฒนาเด็กวัยเรียนและวัยรุ่น (เยาวชน) ให้มีทักษะเพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้นหรือการเข้าสู่ตลาดแรงงานอย่างมีคุณภาพ การเรียนรู้เป็นกระบวนการในการแสดงให้ถึงพัฒนาการของมนุษย์จากการสั่งสมประสบการณ์ผ่านช่วงเวลา มีการเปลี่ยนแปลงในพฤติกรรมส่วนบุคคลอันเป็นผลจากปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอกโดยพฤติกรรมที่สะท้อนออกมาได้อย่างชัดเจน เช่น การเกิดพฤติกรรมใหม่ การเลิกกระทำในพฤติกรรมเดิม การเพิ่มเติมพฤติกรรมที่เคยกระทำ หรือการลดพฤติกรรมที่เคยกระทำ โดยผลของการเรียนรู้ที่สำคัญจะทำให้เกิดความรู้ ทักษะ และเจตคติ (Kuawmuang, 2014) ซึ่งกระบวนการเรียนรู้สำหรับกลุ่มเด็กและเยาวชนในครอบครัวมีความแตกต่างที่สำคัญคือ ผู้ใหญ่เรียนรู้เพื่อการนำตนเอง แต่ในส่วนของเด็กและเยาวชนนั้นการเรียนรู้ยังอยู่ในขอบเขตของการพึ่งพา (Knowles, 1978) ซึ่งผลจากการเรียนรู้ที่มีความแตกต่างกันในแต่ละช่วงวัยสามารถส่งผลกระทบต่อการศึกษา ความรู้และประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมอันสามารถนำไปสู่พฤติกรรมอันพึงประสงค์ในแนวทางสร้างสรรค์ในสิ่งแวดล้อมของสังคมยุคเทคโนโลยีสื่อสารไร้พรมแดนและการเรียนรู้เพิ่มเติมและนำไปปฏิบัติได้ตามความปรารถนาของแต่ละบุคคล

ความสำคัญของการวิจัยนี้เป็นผลสืบเนื่องจากการเก็บข้อมูลอย่างต่อเนื่องทางสภาพสังคมทั่วไปจากผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนที่แสดงให้เห็นถึงความต้องการในการเพิ่มโอกาสของสมาชิกในชุมชนในการหารายได้เสริมในกลุ่มผู้ใหญ่บางส่วนและกลุ่มเด็กและเยาวชนที่มีความสนใจในเทคโนโลยีสื่อสารดิจิทัลอันสามารถพัฒนาให้เกิดความสามารถในการสร้างอาชีพเสริมในลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการรุ่นใหม่ได้ ยังสามารถเป็นการยกระดับความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจของสมาชิกในชุมชนให้ดียิ่งขึ้น

สำหรับการวิจัยนี้ได้บูรณาการแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ ประกอบด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม (Social Cognitive Learning Theory) ของ Bandura (1977) เพื่อใช้ในการประเมินการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนและผู้ปกครองในครอบครัว ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior : TPB) โดย Ajzen (1991) และ ทฤษฎีความมุ่งมั่นในตนเอง (Self-Determination Theory : SDT) โดย Deci & Ryan (1985) เพื่อใช้ในการจำแนกลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบของเด็กและเยาวชน แนวคิดการประเมินความต้องการในการเป็นผู้ประกอบการ (Entrepreneurial Passion) เพื่อสรุปลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการในเบื้องต้นและเป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของการ์เน (Gagne Learning Theory) โดย Gagne et al. (2004) และ แนวคิดคุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการของเฟรเส (Frese' Entrepreneurial success concept) โดย Frese (2000) เพื่อเป็นการให้ความรู้เบื้องต้นในการเป็นผู้ประกอบการตามแนวทางการจัดการการเรียนการสอนและวิธีการประเมินผล พร้อมทั้งการให้ความรู้ที่ครอบคลุมตามหลักการของการสร้างผู้ประกอบการที่ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาคูณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง
2. เพื่อศึกษาลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว
3. เพื่อนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว
4. เพื่อประเมินผลรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา การศึกษามีแนวคิดและทฤษฎีที่สัมพันธ์กับตัวแปรต่างๆ ดังนี้

1. ตัวแปรปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม

2. ตัวแปรลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชน เกี่ยวข้องกับทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและทฤษฎีความมุ่งมั่นในตนเอง

3. ตัวแปรความต้องการในการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชน เกี่ยวข้องกับแนวคิดความต้องการในการเป็นผู้ประกอบการ

4. ตัวแปรการเสริมความรู้การเป็นผู้ประกอบการ เกี่ยวข้องกับทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของการ์เย่ และแนวคิดคุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการของเฟรส (Frese, 2000)

ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ การศึกษาครั้งนี้มีผู้ให้ข้อมูลสำคัญประกอบด้วย 1. เด็กและเยาวชน (อายุ 12-18 ปี) จำนวน 54 คน และผู้ปกครองในครอบครัวเดียวกัน 2. ตัวแทนเด็กและเยาวชน (อายุ 12-18 ปี) จำนวน 10 คน และ 3. ประธานชุมชน 1 คน

ขอบเขตด้านพื้นที่ ชุมชนบางบัวร่วมใจพัฒนา (เชิงสะพานไม้ 2) แขวงอนุสาวรีย์ เขตบางเขน กรุงเทพฯ

ขอบเขตด้านระยะเวลาในการวิจัย 1 ปี เริ่มตั้งแต่ 4 มกราคม 2565 ถึง 3 มกราคม 2566

ทบทวนวรรณกรรม

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิจัยในครั้งนี้มีแนวคิดและทฤษฎีที่สำคัญ ดังนี้

ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคม ศึกษาความสามารถในการกระทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งด้วยความสามารถของตนเอง (Self-efficacy) (Bandura, 1977; 1986) ซึ่งมีอิทธิพลที่จะช่วยให้บุคคลปฏิบัติตนเฉพาะอย่างได้ จากการศึกษาพบว่าพฤติกรรมของมนุษย์จะต้องวิเคราะห์เงื่อนไขและสิ่งเร้าที่จะมาเสริมแรงให้เงื่อนไขนั้นคงอยู่ พฤติกรรมการเรียนรู้ของมนุษย์จึงเกิดจากกระบวนการเรียนรู้ขององค์ประกอบหลายอย่างโดยมีพันธุกรรม สภาพแวดล้อมทางสังคม ประสบการณ์ ความสามารถเฉพาะตัวของบุคคลผสมผสานกันซึ่งยากแก่การตัดสินว่าพฤติกรรมนั้นๆ เกิดจากสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยเฉพาะ ซึ่งถ้าหากบุคคลมีการรับรู้ความสามารถของตนเอง (Perceived self-efficiency) และคาดหวังในผลลัพธ์ของการปฏิบัติ (Outcome expectations) เขาจะแสดงซึ่งพฤติกรรมนั้นให้บรรลุเป้าหมายที่กำหนด (Sirited & Thammaseeha, 2019) มีการนำเสนอ 3 แนวคิด คือ 1. แนวคิดการเรียนรู้โดยการสังเกต (Observational Learning) 2. แนวคิดการกำกับตนเอง (Self-regulation) 3. แนวคิดการรับรู้ความสามารถตนเอง (Self-efficacy)

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior: TPB) (Ajzen, 1991) ได้อธิบายว่า พฤติกรรม (Behavior) ที่ถูกแสดงออกมานั้นเป็นผลมาจากเจตนา (Intention) ซึ่งมีปัจจัย 3 ประการที่มีอิทธิพลต่อการก่อให้เกิดเจตนา ได้แก่ ทศนคติต่อพฤติกรรม (Attitude toward the behavior) การคล้อยตามกลุ่มอ้างอิง (Subjective norm) และการรับรู้ความสามารถในการควบคุมพฤติกรรม (Perceived behavioral control) (Paopan, 2008) กล่าวว่า พฤติกรรมของบุคคลที่ถูกแสดงออกมาเกิดจากความเชื่อ 3 ประการ ซึ่งความเชื่อแต่ละตัวจะส่งผลต่อตัวแปรต่างๆ คือ 1. ความเชื่อเกี่ยวกับพฤติกรรม และ 2. ความเชื่อเกี่ยวกับกลุ่มอ้างอิง

ทฤษฎีความมุ่งมั่นในตนเอง (Self-Determination Theory : SDT) (Deci & Ryan, 1985) อธิบายถึงการพัฒนาบุคลิกภาพและการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการสร้างแรงจูงใจให้กับตนเอง ซึ่งสันนิษฐานว่า มนุษย์มีเรื่องของ การเรียนรู้ ความสามารถ การพัฒนาตนเอง ประสบการณ์ และการมีสุขภาวะที่ดีมาตั้งแต่เกิด โดยมีลักษณะนิสัยที่จะไปสู่ การเจริญเติบโต การเรียนรู้สิ่งที่ท้าทายจากสภาพแวดล้อมทางสังคม และการรวมองค์ประกอบต่าง ๆ เข้าไว้ด้วยกัน ที่มาจากประสบการณ์ใหม่ในการเรียนรู้ผ่านกระบวนการทางจิตวิทยาเพื่อนำไปสู่ความสอดคล้องที่ตรงกับความรู้สึก ของตนเองและพัฒนาขึ้นจนกลายเป็นบุคลิกภาพของตนเอง (Ryan & Deci, 2000) ทฤษฎีนี้เป็นแนวทางหนึ่งของการศึกษาที่เกี่ยวข้องกับบุคคลและสิ่งที่เกิดขึ้นระหว่างการกระทำของบุคคลกับสภาพแวดล้อมทางสังคมที่เป็นพื้นฐาน ในการทำนายการกำหนดตนเองในการปฏิบัติพฤติกรรม เรียนรู้ประสบการณ์และการพัฒนาตนเองให้สำเร็จตามเป้าหมาย

แนวคิดการเป็นผู้ประกอบการ ในการศึกษาการเป็นผู้ประกอบการในงานวิจัยนี้ เป็นการศึกษาส่วนที่สำคัญ 3 ด้าน ประกอบด้วย 1) คุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการของเฟรเส 2) แนวทางการประเมินความต้องการในการเป็นผู้ประกอบการ และ 3) แนวคิดลักษณะการเป็นผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน คุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการของเฟรเส (Frese' Entrepreneurial success concept) โดย Frese (2000) ได้อธิบายคุณลักษณะของผู้ประกอบการและคุณสมบัติอันพึงมีของผู้ประกอบการ ดังนี้ 1. ความเป็นตัวของตัวเอง 2. ความมีนวัตกรรม 3. ความกล้าเสี่ยง 4. ความมุ่งมั่นเพื่อการแข่งขัน 5. ความสม่ำเสมอและใส่ใจในการเรียนรู้ 6. ความใส่ใจในความสำเร็จ

ทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของการ์เย่ จากการศึกษาของ Gagne et al. (2004) ได้นำเสนอทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของการ์เย่ เป็นที่รู้จักกันโดยทั่วไปในเรื่องของเงื่อนไขของการเรียนรู้ (Conditions of learning) Gagné การสรุปของ Patphol (2019) แสดงให้เห็นว่ามีข้อสมมติฐานทางการเรียนรู้ว่า การเรียนรู้มีหลายระดับและประเภท แต่ละระดับและประเภทต้องใช้วิธีการจัดการเรียนรู้ที่แตกต่างกัน ซึ่งต้องมีการปรับเปลี่ยนให้มีความสอดคล้องกับความสนใจและความต้องการของผู้เรียน Gagné ระบุว่า การเรียนรู้มี 5 หมวดหมู่ (Olson & Hergenbahn, 2008; Harasim, 2012; Schunk, 2012; Carter & Seifert, 2013) ประกอบด้วย 1. ทักษะทางปัญญา 2. กลยุทธ์การรู้คิด 3. การจำสารสนเทศ (Verbal information) 4. ทักษะกลไกการเคลื่อนไหว 5. เจตคติ

ดังนั้น จะเห็นได้ว่าการประยุกต์ใช้แนวคิดและทฤษฎีที่กล่าวถึงทั้ง 5 หัวข้อ มีความสำคัญในการศึกษาตามลำดับ ทฤษฎีการเรียนรู้ทางสังคมทำให้ทราบถึงการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนและผู้ปกครองในครอบครัว ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนและทฤษฎีความมุ่งมั่นในตนเองทำให้ทราบถึงลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชน แนวคิดการประเมินความต้องการในการเป็นผู้ประกอบการทำให้ทราบถึงลักษณะการเป็นผู้ประกอบการในเบื้องต้น และนำผลที่ได้เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการจัดการด้านเนื้อหาและกระบวนการเรียนรู้ที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการโดยบูรณาการทฤษฎีการจัดการเรียนรู้ของการ์เย่ และแนวคิด

คุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการของเฟรส ซึ่งสามารถนำเสนอเป็นรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน

วิธีดำเนินการวิจัย

การสร้างและการหาความน่าเชื่อถือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

การศึกษานี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth interview) และการสนทนากลุ่มย่อย (Focus group) โดยเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ประกอบด้วย แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structure interview) เพื่อเปิดโอกาสให้ผู้ตอบมีอิสระในการแสดงความคิดเห็นอื่น ๆ เพิ่มเติมในประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้องได้ ส่วนการสนทนากลุ่มมีแนวคำถามในการสนทนากลุ่มเพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นร่วมกัน การหาความน่าเชื่อถือเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ใช้การตรวจสอบสามเส้าด้านข้อมูล (Data Triangulation)

ขั้นตอนการดำเนินการวิจัย

วัตถุประสงค์ข้อที่ 1. เพื่อศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง การดำเนินการ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึกเด็กและเยาวชนและการสนทนากลุ่มผู้ปกครอง
วัตถุประสงค์ข้อที่ 2. เพื่อศึกษาลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชนเป็นอย่างไร การดำเนินการ การประชุมกลุ่มย่อย กลุ่มเด็กและเยาวชนจำนวน เป็นกลุ่มๆ ละ 10 คน ดำเนินการ 2 ครั้ง
วัตถุประสงค์ข้อที่ 3 การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน การดำเนินการ โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 และข้อที่ 2 นำมาพัฒนา (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัวเพื่อเสนอให้แก่ผู้ทรงคุณวุฒิพิจารณา
วัตถุประสงค์ข้อที่ 4 ประเมินผลรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว การดำเนินการ นำรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัวไปทดลองฝึกปฏิบัติและสนทนากลุ่มกับตัวแทนเด็กและเยาวชนเพื่อประเมินความคิดเห็นต่อรูปแบบที่นำเสนอ

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี Content Analysis
2. การสนทนากลุ่ม การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี Content Analysis
3. วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานด้วยสถิติเชิงพรรณนา ความถี่ ร้อยละ
4. การวิเคราะห์ข้อมูล (ร่าง) รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว การวิเคราะห์ข้อมูลโดยวิธี Content Analysis โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาและแสดงความคิดเห็น การเลือกผู้เชี่ยวชาญศาสตร์ด้านบริหารธุรกิจ ประกอบด้วย ด้านการเป็นผู้ประกอบการ ด้านการตลาดและด้านหลักสูตรและการสอน โดยใช้วิธีแบบเจาะจง (Specified Selection) แล้วนำผลสรุปที่ได้จากผู้เชี่ยวชาญนำมาปรับปรุงตามคำแนะนำ

ผลการวิจัย

ข้อมูลพื้นฐานจากการเก็บข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์และนำมาแปลงเป็นข้อมูลเชิงปริมาณ มีผลดังนี้
ตารางที่ 1 ข้อมูลพื้นฐาน

ข้อมูลตาม	จำนวน	ร้อยละ
การสนับสนุนให้เป็นผู้ประกอบการ		
สนับสนุน	29	61.7
ไม่สนับสนุน	18	38.3
จำนวนเงินเหมาะสมเพื่อเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการ (บาท)		
ไม่เกิน 2,000	30	63.8
2,001 – 4,000	3	6.4
4,001 – 6,000	5	10.6
มากกว่า 6,000	9	19.2
แหล่งเงินทุนเริ่มต้น		
เงินออมส่วนตัว	25	53.2
เงินสนับสนุนจากผู้ปกครอง	8	17.0
เงินกู้	7	14.9
เงินจากการทำงาน	7	14.9
ผู้มีอิทธิพลต่อการสร้างแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ		
เพื่อน	6	12.8
ต้นแบบในสื่อออนไลน์	1	02.1
สมาชิกในครอบครัว	9	19.1
ตนเอง	31	66.0
อิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมในสังคมที่อยู่อาศัยต่อการเป็นผู้ประกอบการ		
มีอิทธิพล	31	66.0
ไม่มีอิทธิพล	16	34.0
การเรียนรู้เรื่องผู้ประกอบการที่สถาบันการศึกษา		
มี	11	23.4
ไม่มี	36	76.6
วิธีการค้นคว้าข้อมูลการเป็นผู้ประกอบการ (ตอบได้มากกว่า 1 คำตอบ)		
ศึกษาด้วยตนเอง	2	3.9
ศึกษาทางอินเทอร์เน็ต	31	59.6
ศึกษาจากผู้ประกอบการจริง	10	19.2
ศึกษาจากเพื่อน	4	7.7
ศึกษาจากสมาชิกในครอบครัว	3	5.7
ไม่มีความสนใจ	2	3.9
ปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นผู้ประกอบการ		
ขาดความคิดริเริ่ม	6	12.8
ขาดเงินทุน	19	40.5
ขาดความกล้าในการสื่อสาร	15	31.9
ไม่แสดงความคิดเห็น	7	14.8

จากตารางที่ 1 พบว่า ด้านการเรียนรู้ทางสังคม (ครอบครัว) พบว่า ส่วนใหญ่สนับสนุนการเป็นผู้ประกอบด้านพฤติกรรมตามแผนและความมุ่งมั่นในตนเอง พบว่า ส่วนใหญ่เห็นว่าจำนวนเงินเหมาะสมเพื่อเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการต่ำกว่า 2,000 บาท และแหล่งเงินทุนเริ่มต้นส่วนใหญ่จากเงินออมส่วนตัว ด้านการประเมินความต้องการในการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ผู้มีอิทธิพลต่อการสร้างแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่เกิดจากตนเองและอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมในสังคมที่อยู่อาศัยมีผลต่อการเป็นผู้ประกอบการ ด้านการจัดการการเรียนรู้ พบว่า ส่วนใหญ่ไม่มีการเรียนรู้เรื่องผู้ประกอบการที่สถาบันการศึกษาและค้นคว้าข้อมูลจากการศึกษาผ่านอินเทอร์เน็ต และปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเป็นผู้ประกอบการ พบว่า ส่วนใหญ่ขาดเงินทุน

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 1

ส่วนที่ 1 เพื่อศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง สรุปผลดังนี้

1. ผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การสนับสนุน ส่งเสริม เพื่อให้เกิดลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการให้แก่บุตรหลาน แต่การเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชนนั้นเป็นการเกิดขึ้นจากตัวเองแล้วถึงจะเกิดกระบวนการรับการสนับสนุนจากผู้ปกครองซึ่งมีความยินดีให้การสนับสนุน

2. ลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการในครอบครัวของผู้ปกครอง ยังไม่สามารถบ่งชี้ซึ่งการทำกิจกรรมแบบมีส่วนร่วมในครอบครัว การสร้างแรงจูงใจในการทำงาน หรือการส่งเสริมการเพิ่มรายได้หรือความต้องการขายของออนไลน์เป็นความต้องการอันเกิดจากแรงจูงใจส่วนตัวไม่เกี่ยวข้องกับการประกอบการของผู้ปกครอง

3. จำนวนเงินเพื่อใช้ในการลงทุนเริ่มต้นส่วนใหญ่เห็นว่า จำนวนเงินต่ำกว่า 2,000 บาท เพียงพอต่อการเริ่มต้นในการเป็นผู้ประกอบการ แต่กลุ่มที่มีประสบการณ์ส่วนบุคคลจากสมาชิกในครอบครัวเห็นว่าจำนวนเงินที่เหมาะสมต่อการเริ่มต้นควรมากกว่า 6,000 บาท สำหรับกลุ่มผู้ปกครองพิจารณาจากความเสี่ยงในการลงทุนและการให้เงินลงทุนเสมือนการทดลองปฏิบัติซึ่งมีระดับที่ยอมรับได้ต่ำกว่า 2,000 บาท อันสอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจโดยภาพรวมของครอบครัวในชุมชนแห่งนี้

ส่วนที่ 2 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชน โดยเด็กและเยาวชน สรุปผลดังนี้

1. กลุ่มเด็กและเยาวชน แรงจูงใจส่วนใหญ่ของการเป็นผู้ประกอบการคือการหารายได้เสริมให้แก่ตนเอง

2. กลุ่มที่ปรากฏให้เห็นว่ามีสภาพแวดล้อมของบุคคลคุ้นเคย รู้จัก หรือสนใจ ในการเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเยาวชนอายุ 16-18 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่เริ่มที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนได้มากและสามารถเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการได้ดี สำหรับ กลุ่มที่อายุต่ำกว่า 16 ปี แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่ยังไม่เป็นที่สนใจต่อการเป็นผู้ประกอบการหรือการหารายได้

3. เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ไม่ทราบลักษณะของผู้ประกอบการที่ตนเองมี แต่มีบางคนก็แสดงให้เห็นถึงลักษณะของผู้ประกอบการอันพึงมีเบื้องต้น เช่น ความกล้าแสดงออก ความสามารถในการสื่อสาร มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการ หรือมีความยอมรับความเสี่ยง สำหรับผู้ปกครอง มีความเห็นว่า การเป็นผู้ประกอบการสามารถฝึกฝนได้เพื่อให้เกิดการเรียนรู้และแสดงให้เห็นถึงการยอมรับในความเสี่ยงอันจะส่งผลให้ไม่ประสบความสำเร็จ

วัตถุประสงค์ของการวิจัยข้อที่ 2 ลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบของเด็กและเยาวชนในครอบครัว
สรุปผลดังนี้

ส่วนที่ 1 วัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยภายนอกต่อลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ

1. ผู้ให้สัมภาษณ์ที่สนใจต่อการเป็นผู้ประกอบการมีการรับรู้และการเรียนรู้จากผู้ประกอบการในชุมชนได้ แต่ในทางกลับกันผู้ที่ไม่สนใจส่งผลต่อการไม่ให้ความสำคัญและไม่มีความตั้งใจให้เกิดการรับรู้ต่อการเป็นผู้ประกอบการ

2. กลุ่มเด็กและเยาวชนมีแหล่งเรียนรู้เพื่อการเป็นผู้ประกอบการจาก อินเทอร์เน็ต การเรียนรู้ในโรงเรียน และการเรียนรู้จากธุรกิจที่ประสบความสำเร็จ โดยมีความคิดเห็นว่าสภาพแวดล้อมด้านที่อยู่อาศัยและโรงเรียนที่มีจำนวนผู้ประกอบการมากอาจส่งผลต่อความสนใจจนเป็นแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการมากขึ้น

3. การพัฒนาลักษณะการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชนในชุมชน คือ ความคิดริเริ่ม และการหาเงินทุน ในส่วนของการพัฒนาด้านบุคลิกภาพ คือ การแสดงออกตามลักษณะของผู้ประกอบการ และวิธีการสื่อสารของผู้ประกอบการ

ส่วนที่ 2 การประเมินความต้องการอย่างแท้จริงของผู้ประกอบการจากกลุ่มเด็กและเยาวชน สรุปผลคือ 1. ความคิดเห็นของเยาวชนในกลุ่มอายุ 15 – 18 ปี ส่วนใหญ่ให้ความคิดเห็นว่าการสร้างแรงบันดาลใจในการทำกิจกรรมใดๆ ควรเกิดจากความสนใจของตนเองก่อน สำหรับ ความคิดเห็นของกลุ่มเด็กและเยาวชน 12-14 ปี ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับเพื่อน

2. การแสดงให้เห็นคุณสมบัติของการมีนวัตกรรมซึ่งแสดงออกถึงความมุ่งมั่น การทำสิ่งใหม่ รวม 2 คน ซึ่งอยู่ในช่วงอายุ 15 – 18 ปี นอกจากนั้น ได้แสดงความคิดเห็นในเชิงความรู้สึกรุ่นแต่ไม่สามารถอธิบายในรายละเอียดได้

3. กลุ่มอายุ 15 – 18 ปี ได้แสดงความเห็นต่อการยอมรับความเสี่ยง การแสดงออกที่สำคัญในกลุ่มนี้คือ การใช้เหตุผลในการพิจารณาถึงความผิดพลาด ประกอบกับ ความมุ่งมั่น การศึกษาเพิ่มเติม และการเริ่มทดลองใหม่

4. สามารถแบ่งกลุ่มความสนใจของเด็กและเยาวชนในชุมชนนี้ได้ 2 กลุ่ม คือ กลุ่มที่สนใจหารายได้ จำนวน 4 ใน 10 คน ต้องการประสบความสำเร็จทางด้านการศึกษาและการทำงาน ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มเยาวชนเพศหญิงอายุ 15 – 18 ปี อีกส่วนหนึ่ง 6 ใน 10 คน ต้องการความสำเร็จทางด้านอาชีพนักฟุตบอลซึ่งมีทั้งเพศหญิงและเพศชาย เนื่องจากเด็กและเยาวชนในชุมชนแห่งนี้ได้รับการส่งเสริมและสนับสนุนด้านการกีฬาและได้ร่วมแข่งขัน ในปี พ.ศ. 2565 ได้รับรางวัลรองชนะเลิศระดับเขตของกรุงเทพมหานคร และมีความมุ่งมั่นในการแข่งขันระดับจังหวัดและระดับประเทศต่อไป

5. เด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ใช้วิธีการค้นหาข้อมูลทางสื่อดิจิทัล เช่น เฟซบุ๊ก ไลน์ แชน และติ๊กต็อก (TikTok) แต่กลุ่มที่แสดงให้เห็นถึงการค้นหาข้อมูลแบบมีวัตถุประสงค์เฉพาะเพื่อหาความรู้ในการเป็นผู้ประกอบการ คือ เยาวชน เพศหญิง อายุ 15 – 18 ปี โดยนำเสนอความสำคัญในการเรียนรู้จากผู้ประสบความสำเร็จ จากสื่อดิจิทัลเพื่อการขายสินค้าออนไลน์

6. การแสดงออกถึงความมุ่งมั่นในความสำเร็จและการฝึกฝนเพื่อสร้างคุณลักษณะของผู้ประกอบการอยู่ในกลุ่มของเพศหญิง อายุ 15 –18 ปี โดยมีการแสดงให้เห็นถึงลักษณะบางส่วนในการเป็นผู้ประกอบการ เช่น ความตั้งใจในการทำงาน ความมุ่งมั่น การหาความรู้และการวางแผนชีวิต สำหรับกลุ่มอื่นให้ความสนใจต่อการทำกิจกรรมตามงานอดิเรก เช่น เล่นกีฬาฟุตบอล เป็นต้น

7. แอปพลิเคชันที่ผู้ให้สัมภาษณ์ใช้เพื่อการสื่อสารคือ เฟซบุ๊ก และไลน์ สำหรับการรับชมรายการบันเทิงผ่านแอปพลิเคชันติ๊กต็อก (TikTok)

วัตถุประสงค์ของการวิจัยประสงค์ข้อที่ 3 นำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนสรุปผลดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ประเมินความพร้อมก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ประกอบด้วย 1. ความพร้อมของอุปกรณ์การสื่อสาร 2. ความพร้อมในการใช้แอปพลิเคชันทางการตลาดเบื้องต้น 3. ความสามารถในการสื่อสารในการพูดและการพิมพ์ภาษาไทยและภาษาอังกฤษได้เป็นอย่างดี 4. ความสนใจในการเรียนรู้ 5. ความมุ่งมั่นใจในการเรียนรู้

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน หลังการเสริมความรู้หลักการเป็นผู้ประกอบการ ดังแสดงในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 กิจกรรมระหว่างการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน

การจัดการเรียนรู้ 9 ขั้นตอน ของ Gagné	กิจกรรม
1. การสร้างความสนใจ	สร้างสิ่งเร้าความน่าสนใจด้วยเพลงอันเป็นที่นิยมของเด็กและเยาวชน โดยใช้เสียงเพลงหรือเกมส์
2. การแจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้	- แจ้งระยะเวลาในการเรียนรู้ - หัวข้อในการเรียนรู้ - ผลลัพธ์ที่ผู้เรียนรู้เข้าใจและนำไปประยุกต์ใช้ได้
3. การทบทวนความรู้เดิม	- การสอบถามความรู้พื้นฐานเกี่ยวกับคุณสมบัติการเป็นผู้ประกอบการ และการตลาดดิจิทัล
4. การสอนเนื้อหาใหม่	นำเสนอเนื้อหาตามลำดับ/ปรับเปลี่ยนลำดับเนื้อหาตามความสนใจของผู้เรียนได้ 1. หัวข้อความคิดริเริ่มในการเป็นผู้ประกอบการ 2. หัวข้อการหาทุนเริ่มต้นธุรกิจ 3. หัวข้อบุคลิกภาพและการสื่อสารสำหรับผู้ประกอบการ 4. หัวข้อการตลาดสำหรับผู้ประกอบการ - การนำเสนอสินค้าหรือบริการที่ถูกต้อง - การตั้งราคาอย่างเหมาะสมกับผู้ซื้อ - ช่องทางการตลาดแบบดั้งเดิมและช่องทางการตลาดดิจิทัล - การส่งเสริมการตลาด (การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการขาย)
5. การให้แนวทางการเรียนรู้	- ให้ตัวอย่างการเรียนรู้เพิ่มเติม เช่น วิดีทัศน์จาก ยูทูบ ภาพตัวอย่าง หรือบทความที่น่าสนใจ
6. การฝึกปฏิบัติด้วยตนเอง	- ให้ทดลองปฏิบัติ ให้สอดคล้องกับเนื้อหาการเรียนรู้ 4 ข้อหลัก โดยเน้นที่ข้อ 1 และข้อ 4 มากกว่าส่วนอื่น - มอบหมายงานให้ไปทำนอกเวลาและกำหนดเวลาส่ง
7. การให้ผลย้อนกลับ	- การพิจารณางานที่มอบหมาย - ความตั้งใจในการทำงาน - การทำงานตามเวลาที่กำหนด - ปัญหา/ประเด็นข้อซักถาม
8. การประเมินผล	- ความสามารถในการปฏิบัติได้จริงตามลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ
9. การสรุปบทเรียน	- การสรุปและติดตามการนำไปประยุกต์ใช้จริง

ขั้นตอนที่ 3 การติดตามประเมินผล

วัตถุประสงค์ของการวิจัยประสงค์ข้อที่ 4 เพื่อประเมินผลรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว สรุปผลดังนี้ ด้านการจัดการเรียนรู้ 9 ขั้นตอน ของ Gagné ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถปฏิบัติได้ตามขั้นตอนต่างๆ แต่กลุ่มอายุ 12-15 ปี มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการน้อยส่งผลต่อการให้ความสนใจอย่างต่อเนื่อง ด้านอายุ กลุ่มเยาวชนทั้งเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุ 15 – 18 ปี มีโอกาสในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการได้มีประสิทธิภาพมากกว่าช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี เนื่องจาก ทักษะในการใช้ภาษาไทยและภาษาอังกฤษ และทักษะในการใช้สื่อดิจิทัล และด้านเป้าหมายในการหารายได้ กลุ่มอายุต่ำกว่า 15 ปี ถือเป็นช่วงวัยฟุ้งเฟ้อ ครอบครัว ดังนั้น แนวคิดในการหารายได้มีในระดับต่ำ แต่สำหรับเยาวชนอายุ 15-18 ปี มีพัฒนาการทางสังคมที่มากขึ้น เช่น ความต้องการในวัตถุเพื่อให้มีและเป็นการแสดงออกเพื่อให้เกิดการยอมรับและอยู่ร่วมกับสังคมของตนเองได้ ดังนั้น การหารายได้เสริมเป็นแรงจูงใจสำคัญในการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการ

อภิปรายผล

1. การเกิดขึ้นของแรงจูงใจ จากผลการวิจัย พบว่า ผู้ให้ข้อมูลสำคัญแสดงให้เห็นว่าแรงจูงใจเกิดจากตนเอง ซึ่งสอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ Sabah (2016)จากการศึกษาพบว่า ความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการมีบทบาทโดยตรงต่อพฤติกรรมกรเป็นผู้ประกอบการ และมีบทบาทในการส่งเสริมให้เกิดอิทธิพลของการรับรู้ความสามารถของตนเอง การรับรู้การสนับสนุนจากสังคม และอิทธิพลของการรวมกลุ่ม ในอีกผลงานวิจัยของ Handiman et al. (2022) จากการศึกษาพบว่า การศึกษาสำหรับผู้ประกอบการมีอิทธิพลต่อความสนใจในการเรียนรู้ทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ การรับรู้ถึงความตั้งใจและการควบคุมพฤติกรรมของการเป็นผู้ประกอบการ อภิปรายผล ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าแรงจูงใจเกิดจากตนเอง แสดงให้เห็นว่า กลุ่มเด็กและเยาวชนมีความคิดอันส่งผลต่อแรงจูงใจของตนเองเป็นส่วนใหญ่ โดยกลุ่มที่มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการจะมีพฤติกรรมที่ต้องการเรียนรู้เพิ่มเติม ความต้องการในการฝึกทักษะของการเป็นผู้ประกอบการ และความต้องการในการหาความรู้จากการซักถามในหัวข้อที่สนใจหรือเกิดความสงสัยเพิ่มเติม

2. สำหรับการสนับสนุนให้เกิดคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว โดยเฉพาะกลุ่มที่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ประกอบการอยู่แล้ว จะมีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการมากกว่ากลุ่มที่ไม่มีสมาชิกในครอบครัวเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Nantharajphonng, Meethavornkul and Pasunon (2018) จากการศึกษาพบว่า พฤติกรรมกรเป็นผู้ประกอบการของวัยรุ่นไทยเกิดจากความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งประกอบด้วยความต้องการและความตั้งใจอย่างแน่วแน่ โดยหากวัยรุ่นรับรู้ความสามารถของตนเองและรับรู้ว่าการได้รับการสนับสนุนจากสังคมรอบข้างจะส่งผลให้เกิดความตั้งใจในการเป็นผู้ประกอบการที่มากขึ้นด้วย อภิปรายผล กลุ่มที่ปรากฏให้เห็นว่ามีสภาพแวดล้อมของบุคคลคุ้นเคย รู้จัก หรือสนใจ ในการเป็นผู้ประกอบการส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มเยาวชนอายุ 16-18 ปี ซึ่งเป็นกลุ่มที่เริ่มที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนได้มากและสามารถเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการได้ดี สำหรับ กลุ่มที่อายุต่ำกว่า 16 ปี แสดงให้เห็นถึงสภาพแวดล้อมที่ยังไม่เป็นที่สนใจต่อการเป็นผู้ประกอบการหรือการหารายได้

3. การศึกษาและประสบการณ์ จากการสังเกตกลุ่มของผู้ร่วมกิจกรรมที่เรียนหลักสูตรวิชาชีพ มีประสบการณ์ทางการตลาด การขายสินค้า แสดงออกถึงการยอมรับในการเป็นผู้ประกอบการมากกว่านักเรียนระบบการศึกษาภาคปกติ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sabah (2016) จากการศึกษา พบว่า นักเรียนที่เคยมีประสบการณ์

ในการฝึกปฏิบัติเป็นผู้ประกอบการ จะมีผลต่อพฤติกรรมการเรียนรู้ด้วยตนเองและทัศนคติส่วนบุคคลสำหรับการเป็นผู้ประกอบการสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้มีประสบการณ์มาก่อน จากผลการวิจัยของ Ahrari et al. (2019) จากการศึกษาพบว่าแนวทางในการสร้างแรงจูงใจเพื่อการเป็นผู้ประกอบการ เกิดขึ้นได้ 4 อย่าง คือ 1) ประสบการณ์ที่สั่งมาจากวัยเยาว์หรือประสบการณ์จากการเรียนรู้ในครอบครัว 2) การสร้างแรงจูงใจโดยการร่วมปฏิบัติงานกับเพื่อน 3) การฝึกปฏิบัติงานในกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเป็นผู้ประกอบการ 4) การทำงานที่มีความหมายต่อชีวิตของตนเองหรือการทำในสิ่งที่ชอบแต่มีปฏิสัมพันธ์กับผู้ประกอบการอื่นด้วย อภิปรายผล จากการวิเคราะห์ด้านอิทธิพลจากสิ่งแวดล้อมในสังคมที่อยู่อาศัยต่อการเป็นผู้ประกอบการ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าสิ่งแวดล้อมในสังคมที่อยู่อาศัยมีอิทธิพลต่อการเป็นผู้ประกอบการ แสดงให้เห็นว่า สิ่งแวดล้อมมีความสำคัญต่อการสร้างลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งการเกิดแรงจูงใจเพื่อการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชนสามารถกระตุ้นได้จากการรับรู้ผ่านประสบการณ์ในชีวิตประจำวัน

4. ปัญหาในการเริ่มต้นการเป็นผู้ประกอบการ คือ การเข้าถึงเงินทุน ซึ่งสอดคล้องกับ งานวิจัยของ Evans and Jovanovic (1989) จากการศึกษาพบว่า ปัญหาของเยาวชนในการเริ่มต้นเป็นผู้ประกอบการ คือ ความยากในการหาทุนหรือการเข้าถึงแหล่งทุน โดยเฉพาะไม่มีนโยบายการให้กู้ยืมเงินแก่นักเรียนและนักศึกษาในการประกอบธุรกิจ อภิปรายผล จากผลการวิจัยกลุ่มที่อายุต่ำกว่า 16 ปี เป็นกลุ่มที่ต้องพึ่งพิงรายได้หลักจากผู้ปกครองและความมุ่งมั่นในปัจจุบันอยู่ในเรื่องการเรียนเป็นหลักจึงแนวทางในการนำเงินจากแหล่งเงินออมและการขอเงินสนับสนุนจากผู้ปกครองเมื่อมีความต้องการในการทำกิจกรรมอื่นๆ นอกเหนือจากการเรียน แต่การเป็นผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนมีความเสี่ยงสูงและกลุ่มนี้ยังไม่มีความสามารถในการหารายได้หรือการสร้างความสำเร็จในการระดมทุน

5. การเรียนรู้ของเด็กและเยาวชนในระบบการศึกษาภาคปกติ คือ หลักสูตรในระดับประถมศึกษาตอนปลาย หลักสูตรในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและตอนปลาย ไม่มีการบรรจุเนื้อหาความรู้เพื่อสร้างผู้ประกอบการอย่างชัดเจน แต่เด็กและเยาวชนที่มีความสนใจจริงต้องหาความรู้ด้วยตนเองผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ต ซึ่งไม่เป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมหรือแรงจูงใจให้เกิดลักษณะผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Harvey & Maclean (2008) จากการศึกษาพบว่า การสร้างเครือข่ายสถาบันการศึกษา หรือการรู้จักสมาชิกในช่องทางการสื่อสารจากการสถาบันการศึกษามีส่วนทำให้เกิดเป็นทุนทางสังคม และการยกสถานะเหนือกว่าของการเป็นสมาชิกในสังคม นอกจากนี้ งานวิจัยของ Wang and Chugh (2014) จากการศึกษาพบว่า การเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ประกอบการเกิดจากการเรียนรู้ทางสังคม การเรียนรู้จากความเข้าใจในความรู้ของการเป็นผู้ประกอบการ ซึ่งผลที่ได้คือ การแสวงหานวัตกรรมทางความคิดในการเริ่มต้นธุรกิจ อภิปรายผล ด้านการเรียนรู้เรื่องผู้ประกอบการในสถาบันการศึกษา ผู้ให้ข้อมูลสำคัญส่วนใหญ่ให้ข้อมูลว่าไม่มีการเรียนรู้เรื่องผู้ประกอบการที่สถาบันการศึกษา จำนวน 36 คน คิดเป็นร้อยละ 76.6 นอกจากกลุ่มเด็กและเยาวชนที่เรียนในสถาบันซึ่งสอนทางวิชาชีพพาณิชย์ เพื่อการเสริมแนวคิด แรงจูงใจ และการฝึกปฏิบัติเบื้องต้นในการเป็นผู้ประกอบการ

6. การพัฒนารูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว ตามที่คณะผู้วิจัยได้วิเคราะห์และสังเคราะห์แล้วนำเสนอเป็นหลักสูตรระยะสั้นเพื่อพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัวอยู่บนพื้นฐานของแนวคิดการเรียนรู้และการฝึกปฏิบัติควบคู่กัน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Markowska and Wiklund (2020) จากการศึกษาพบว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อเป็นผู้ประกอบการ ควรทำเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ทำการศึกษาอย่างต่อเนื่อง 2) ศึกษาความต้องการในการเป็นผู้ประกอบการและหัวข้อเพื่อการเรียนรู้เพื่อเสริมทักษะที่ยังขาดอยู่ 3) การสร้างการรับรู้ที่เน้นวิธีทำงานในธุรกิจ 4) การค้นหาความแตกต่างในด้านความเชื่อ ความสามารถในการ

การยอมรับความเสี่ยง เพื่อปรับกระบวนการเรียนรู้ และ 5) การให้ความรู้ในการสร้างเครือข่ายทางสังคม สำหรับฝึกปฏิบัติที่มีความจำเป็นในการสร้างคุณลักษณะของผู้ประกอบการ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ Secundo et al. (2015) จากการศึกษาพบว่า กระบวนการสร้างความคิดในช่วงเริ่มต้นของการเป็นผู้ประกอบการ ควรให้ความรู้ที่ครอบคลุมลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการ ความเชี่ยวชาญเฉพาะด้าน โดยกระบวนการจะกระตุ้นให้เกิดแรงบันดาลใจ การค้นหาสิ่งใหม่ การแสวงหาผลประโยชน์ได้ไม่เอาเปรียบหรือความซื่อสัตย์ การทำงานด้วยความเร็ว การวางแผนเป้าหมายความเจริญเติบโต โดยใช้หลักของ ความสามารถและการรับรู้ การจำแนกความแตกต่าง การทดลอง และการเรียนรู้ในบริบทที่แตกต่างกัน แล้วนำไปสู่การทดลองและการลงมือปฏิบัติ โดยรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัวที่ได้นำเสนอมีเนื้อหาที่ครอบคลุมในทุกด้านเพื่อเสริมสร้างทักษะอันเป็นคุณลักษณะของผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน แต่การนำไปประยุกต์ใช้จริงสามารถเลือกหัวข้อที่ต้องการเน้นให้เข้าใจและการฝึกปฏิบัติที่สอดคล้องกับความต้องการและคุณลักษณะที่ต้องการเสริมของกลุ่มเป้าหมาย

7. การสร้างแรงจูงใจ สังคมของประเทศไทยนั้นในสภาพแวดล้อมทางสังคมที่พร้อมสนับสนุนส่วนใหญ่อยู่ในสถาบันการศึกษาขนาดใหญ่และมีชื่อเสียงทั้งการศึกษาภาคบังคับระดับประถมศึกษา ระดับมัธยมศึกษา และระดับอุดมศึกษา ซึ่งเด็กและเยาวชนในชุมชนแออัดหรือสถานที่ศึกษาขนาดเล็กยังคงไม่มีประสบการณ์ทางสังคมที่เหมือนกัน อันสอดคล้องกับงานวิจัยของ Houben (2014) จากการศึกษาพบว่า สภาพแวดล้อมการมีผู้ประกอบการในชุมชน มีความผลต่อการสร้างแรงจูงใจและทัศนคติต่อการเป็นผู้ประกอบการ โดยเฉพาะในสภาพแวดล้อมที่มีการพัฒนาทางสังคมสูง ส่งผลต่อการเรียนรู้ในการใช้ชีวิตจากสมาชิกในสังคมและความพยายามในการเข้าถึงทุนทางวัฒนธรรมในแบบที่สอดคล้องกับความต้องการของสมาชิกในสังคม อภิปรายผล จากข้อจำกัดของสถาบันการศึกษาขนาดเล็ก ซึ่งมีงบประมาณจำกัดและมีเครือข่ายการเรียนรู้จากบุคคล สังคม หรือหน่วยงานต่างๆ ที่ไม่กว้างขวาง การขยายแหล่งการเรียนรู้เป็นบทบาทสำคัญของผู้บริหารสถาบันการศึกษาในการหาความร่วมมือจากแหล่งความรู้ทั้งภาครัฐและเอกชน หรือการขอความร่วมมือจากผู้เชี่ยวชาญเพื่อสร้างความชำนาญให้เกิดเป็นความเชี่ยวชาญจนสามารถยกระดับให้เกิดเป็นความโดดเด่นแก่สถาบันการศึกษาอันส่งผลต่อนักเรียนและนักศึกษาได้

สรุป

การวิจัยเรื่อง รูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน ชุมชนบางบัวร่วมใจพัฒนาสามารถสรุปผลตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ผลการศึกษาคุณลักษณะของการเป็นผู้ประกอบการระหว่างเด็กและเยาวชนกับผู้ปกครอง พบว่าผู้ปกครองส่วนใหญ่ให้การสนับสนุน ส่งเสริมการเป็นผู้ประกอบการแก่เด็กและเยาวชนในครอบครัว โดยการแรงจูงใจเกิดจากตัวเด็กและเยาวชนเอง เงินลงทุนเริ่มต้นไม่เกิน 2,000 บาท โดยมีแรงจูงใจเพื่อเป็นการหารายได้เสริมให้แก่ตนเอง โดยมีอิทธิพลจากสภาพแวดล้อมทางสังคมจากเพื่อนมีส่วนสำคัญในการสร้างแรงจูงใจเป็นผู้ประกอบการ

2. ผลการศึกษาลักษณะการเรียนรู้ในการเป็นผู้ประกอบการของเด็กและเยาวชนในครอบครัว พบว่า กลุ่มที่มีแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการได้แก่ กลุ่มอายุ 15 - 18 ปี มีแรงจูงใจในการหารายได้เสริม โดยการค้นหาข้อมูลผ่านสื่อดิจิทัล โดยมีความต้องการในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการในด้าน ความคิดริเริ่ม การหาเงินทุน และพัฒนาบุคลิกภาพ

3. การเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว โดยมี 2 ขั้นตอน คือ 1) ประเมินความพร้อมก่อนเข้าร่วม และ 2) การนำเสนอกิจกรรมระหว่างการเรียนรู้เพื่อการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนหลังการเสริมความรู้หลักการเป็นผู้ประกอบการ โดยใช้การจัดการเรียนรู้ 9 ขั้นตอนของ Gagné

4. ผลการประเมินผลรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนในครอบครัว พบว่า กลุ่มเยาวชนทั้งเพศหญิงและเพศชายที่มีอายุ 15 – 18 ปี มีโอกาสในการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการได้มีประสิทธิภาพมากกว่าช่วงอายุต่ำกว่า 15 ปี

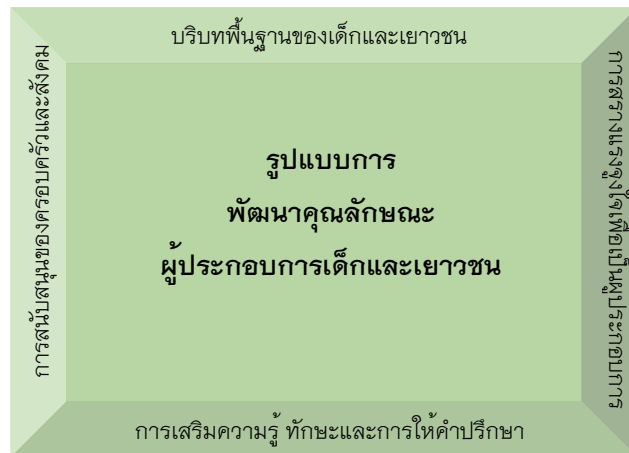
ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะต่อชุมชน ผู้นำชุมชนและสมาชิกในชุมชนควรหาความร่วมมือจากผู้สนับสนุนในด้านความรู้ เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันฝึกอาชีพ หรือสถาบันพัฒนาแรงงาน เพื่อให้เด็ก เยาวชน ตลอดจนสมาชิกอื่นๆ ในชุมชนมีการรับรู้ถึงวิธีการหารายได้หลักหรือรายได้เสริมเพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสมาชิกในชุมชน

ข้อเสนอแนะทางวิชาการ การบรรจุหลักสูตรการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการหรือการสร้างแรงจูงใจในการเป็นผู้ประกอบการควรมีในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษาทั้งตอนต้นและตอนปลาย ข้อเสนอแนะระดับนโยบาย การสนับสนุนให้องค์กรทางธุรกิจที่ประสบความสำเร็จมีส่วนสนับสนุนด้านการพัฒนาผู้ประกอบการรุ่นเด็กและเยาวชนให้เพิ่มขึ้นโดยใช้ศักยภาพและความสำเร็จของธุรกิจเป็นโมเดลในการถ่ายทอดความรู้ไปสู่ชุมชนฐานราก การเปิดโอกาสให้เยาวชนอายุ 15-17 ปี ได้ทำงานที่เหมาะสมตามสภาพร่างกายและใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ในการสร้างรายได้และการขับเคลื่อนการสนับสนุนด้านทุนประกอบกิจการสำหรับนักธุรกิจรุ่นเยาว์โดยมีแนวทางในการจัด “หลักสูตรพี่เลี้ยงผู้ประกอบการรุ่นเยาว์”

ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป การวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาระดับชุมชนขนาดเล็กและมีขีดจำกัดทางด้านสภาพทางเศรษฐกิจ ดังนั้น การศึกษาในกลุ่มตัวอย่างที่มีจำนวนมากและหลากหลาย และขยายขอบเขตด้านพื้นที่ระดับเขต ระดับจังหวัด ระดับภูมิภาค หรือระดับประเทศจะช่วยให้ได้รับองค์ความรู้ในการพัฒนาผู้ประกอบการเด็กและเยาวชนได้มีประสิทธิภาพ

องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัยในครั้งนี้ สามารถนำเสนอรูปแบบการพัฒนาคุณลักษณะผู้ประกอบการเด็กและเยาวชน ที่มีความแตกต่างกันในตัวเด็กและเยาวชนตามพื้นที่อยู่อาศัยและลักษณะของการศึกษา ดังนั้น แนวทางในการเตรียมความพร้อมสามารถประยุกต์ใช้แนวคิดที่ได้จากองค์ความรู้อันเกิดจากงานวิจัยนี้ โดย 1. การศึกษาบริบทพื้นฐานของเด็กและเยาวชนซึ่งเป็นกลุ่มเป้าหมาย เพื่อใช้ในการประเมินความพร้อมในด้านต่างๆ เช่น ความรู้ทางด้านภาษาเพื่อการสื่อสารของผู้ประกอบการ ทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีดิจิทัล 2. การศึกษาการสนับสนุนของครอบครัวและสังคม ซึ่งปัจจัยของความสำเร็จในการเป็นผู้ประกอบการของกลุ่มเด็กจำเป็นต้องการพึ่งพาการสำคัญของผู้ปกครองเป็นอย่างมาก และปัจจัยด้านสังคม เช่น สถาบันการศึกษาและกลุ่มเพื่อนมีส่วนสำคัญในการกระตุ้นให้เกิดลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ 3. การสร้างแรงจูงใจเพื่อเป็นผู้ประกอบการ เป็นการให้ความรู้ แรงจูงใจ แรงบันดาลใจ โดยส่วนนี้มีความสำคัญเป็นอย่างมากเนื่องจากความสนใจของเด็กและเยาวชนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับความสุขและสนุกกับกิจกรรมที่สนใจตามช่วยวัย แต่การกระตุ้นให้เกิดแรงจูงใจนั้นจำเป็นต้องให้ทั้งความรู้ ความน่าสนใจและความสุขและสนุกในการสร้างลักษณะการเป็นผู้ประกอบการ และ 4. เป็นขั้นตอนเสริมศักยภาพ ด้านความรู้ ทักษะและการให้คำปรึกษา เป็นกระบวนการด้านการฝึกปฏิบัติและเป็นพี่เลี้ยงเพื่อช่วยให้เด็กและเยาวชนสามารถทำกิจกรรมได้อย่างถูกต้องและมีความมั่นใจในการแก้ไขปัญหาอันไม่เคยมีประสบการณ์มาก่อน

References

- Ahrari, S., Krauss, S.E., Ariffin, Z., & Meng, L.K. (2019). "Making a Difference ... on My Own Terms": Motivational Factors of Youth Involvement in Social Entrepreneurship in Malaysia. *Societal Entrepreneurship and Competitiveness*. DOI: 10.1108/978-1-83867-471-720191015
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organization Behavior and Human Decision Processes*, 50(2), 179-211. DOI: 10.1016/0749-5978(91)90020-T

- Bandura, A. (1977). Self–efficacy: Toward a Unifying Theory of Behavioral Change. *Psychological Review*, 84, 91–215. DOI: 10.1037//0033–295x.84.2.191
- Carter, K., & Seifert, C. M. (2013). *Learning Psychology*. Jones and Bartlett Learning.
- Deci, E. L., & Ryan, R. M. (1985). *Intrinsic Motivation and Self–determination in Human Behavior*. Plenum.
- Evans, D., & Jovanovic, B. (1989). An Estimated Model of Entrepreneurial Choice under Liquidity Constraints. *Journal of Political Economy*, 97(4), 808–827.
<http://www.jstor.org/stable/1832192>.
- Frese, M. (2000). *Success and Failure of Micro Business Owners in Africa: A Psychological Approach*. United States of America: Greenwood Publishing Group.
- Gagne, R.M., Wager, W.W., Golas, K.C., & Keller, J.M. (2004). *Principles of Instructional Design* (5th Ed.). Wadsworth.
- Handiman, U.T., Wardhani, S.L., Sutawijaya, A.H., & Affini, D.N. (2022). Entrepreneurship Education Analysis and Planned Behavior Theory in Triggering Entrepreneurial Intentions among Students. *Telaah Bisnis Journal*, 23(1), 1–20. DOI:10.35917/tb.v23i1.275
- Harasim, L. (2012). *Learning Theory and Online Technology*. Routledge.
- Harvey, C., & Maclean, M. (2008). Capital Theory and the Dynamics of Elite Business Networks in Britain and France. *The Sociological Review*, 56(S1), 103–120. DOI:10.1111/j.1467–954X.2008.00764.x
- Houben, V.J. (2014). Socio–cultures of Insular Southeast Asia: Between History, Area and Social Studies. *Transcience*, 5(1), 28–35.
- Knowles, S.M. (1978). *Self–Directed Learning: A Guide for Learners and Teachers*. IL: Follett Publishing Company.
- Kuawmuang, S. (2014). *Fundamental Psychology and Sociology for Guidance*. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Markowska, M., & Wiklund, J. (2020). Entrepreneurial Learning Under Uncertainty: Exploring the Role of Self–efficacy and Perceived Complexity. *Entrepreneurship and Regional Development Journal*, 32(7–8), 606–628. DOI:10.1080/08985626.2020.1713222

- Nantharojphong, K., Meethavornkul, P., & Pasunon, P. (2018). Entrepreneurial Behavior of Thai Teenager: The Influences of Perceived Self-Efficacy, Perceived Social-Support on Entrepreneurial Intention in Collectivist Cultural Context. *Srinakharinwirot Business Journal, 9*(2), 44–59.
- Office of the National Economic and Social Development Council. (2016). *The National Economic and Social Development Plan (2017–2021)*. Office of the National Economic and Social Development Council.
- Olson, M. H., & Hergenhahn, B.R.H. (2008). *An Introduction to the Theories of Learning* (8th ed.). Prentice Hall.
- Paopan, N. (2008). *Factors Motivating Consumers in Purchasing Decision by Using Website*. (Final Report). Graduate School, Srtipatum University.
- Patphol, M. (2019). *Curriculum Development Concept*. Curriculum and Learning Innovation Center.
- Ryan, R. M., & Deci, E. L. (2000). Self-Determination Theory and the Facilitation of Intrinsic Motivation, Social Development, and Well-Being. *American Psychologist, 55*(1), 68–78. <https://doi.org/10.1037/0003-066X.55.1.68>
- Sabah, S. (2016). Entrepreneurial Intention: Theory of Planned Behavior and the Moderation Effect of Start-Up Experience. *Entrepreneurship-Practice-Oriented Perspectives, 87–101*. DOI: 10.5772/65640.
- Schunk, D.H. (2012). *Learning Theory* (6th ed.). Pearson Education.
- Secundo, G., Del Vecchio, P., Schiuma, G., & Passiante, G. (2015). Enhancing Corporate Entrepreneurship Through an Entrepreneurial Learning Approach: Turning Students' Ideas into Entrepreneurial Practice. *IFKAD 2015 Conference Proceedings, Bari, June 10–12*, (pp. 1265–1277).
- Sirited, P., & Thammaseeha, N. (2019). Self-Efficiency Theory and Self-Healthcare Behavior of the Elderly. *Journal of The Royal Thai Army Nurses, 20*(2), 58–65. <https://he01.tci-thaijo.org/index.php/JRTAN/article/view/185482>
- Wang, C.L., & Chugh, H. (2014). Entrepreneurial Learning: Past Research and Future Challenge. *International Journal of Management Review, 16*(1), 24–61. <https://doi.org/10.1111/ijmr.12007>
-